

HERKÜL MILLAS

03.02.2015

ZAMAN GAZETESİ

Yunanistan'daki siyasi gelişmeleri Türkiye medyasından izlemem çok öğretici oluyor; herkesin kendi ihtiyacına ve algısına göre nasıl farklı şeyler gördüğünü öğreniyorum.

Aynen Rorschach testiyle olduğu gibi. Bu psikoloji testinde insanlara mürekkep lekesine benzeyen karmaşık şekiller gösterilir ve ne gördükleri sorulur. Ve insanların çok farklı şeyler gördüklerinden yola çıkılarak resme bakanların duyguları, algıları, umut ve korkuları, kısaca ruh halleri anlaşılır. Bu günlerin Yunanistan'ı da birileri için test oldu. Tabii, bu testin sonunda Yunanistan konusunda bilgimiz artmıyor; bakanların gördüklerine dayanarak daha çok Türkiye'de yaşayan bazı insanları daha iyi anlıyoruz.

Eskiden de öyle olmuştu. Andres Papandreu (iyice yaşlanıp ölümü yaklaşınca) eşini aldatıp

genç sevgilisiyle etrafta dolaşırken ve pek çok Yunanlı bu manzaradan ülke adına utanç duyarken, Türkiye'de (maço) birileri “erkek adam, çekinmeden metresini diploması kurallarını da hiçe sayarak koluna takabiliyor, aferin” türünde yorumlar yapıyordu. Gördüklerimiz bizim iç dünyamızı yansıtır deyip Rorschach testini hatırlatmam bu anlamdadır.

Sağcılar Siriza'nın solcu olduğundan riskli ve çıkmaz yönle gideceğini ve sonunda başarısız olacağını düşünüyor. Liberaller ve Avrupa Birliği taraftarları ise şu an Yunanistan'da büyük riskler taşıyan bir radikal sol–radikal sağ koalisyonun hükümet kurduğunu görüyor. Kırk bir kişilik yeni kabinede farklı kesimlerden Siriza'ya göçmüş kimseler görüyoruz. Dokuzu siyasete Yunan Komünist Partisi'nde başladı. Bunların çoğu ilk partilerinde üst düzey yöneticiydi. Beşi merkez-sol olan Pasok'tan transferdir. İlginci, beşi de koalisyon ortağı Bağımsız Yunanlılar Partisi'nden. Bu parti merkez sağdan kopup daha sağ bir parti kuranlardır. Kimilerine göre ırkçıdır. Bu ilginç koalisyon Türkiye'de yorumlanıp açıklık kazanmadı. Radikal sol ile radikal sağ bir araya getirebilen görüş, program, ideoloji, çıkar ve toplumsal destek ne ola ki?

Türkiye'deki solcular ise rüyalarının gerçekleşmekte olduğunu görüyorlar: Sol büyük bir zafer kazanmıştır; sağcılar kötü yönetimleri yüzünden seçimlerde yenilmişlerdir ve halk solu iktidara getirmiştir. Kapitalizmin, emperyalizmin, neoliberal ekonominin, halk sömürsünün sonunu, Avrupa'yı ve belki dünyayı da değiştirecek bir sürecin muhtemel başlangıcını da görenler var. CHP'liler “sıra bize de gelebilir” derken, daha “ileri” solcular “bu iş Marksistlerle olacak” tezini savunur gibidirler. Yunanistan'daki “umut” sloganı Türkiye'ye de sıçramış gibi.

Unutulan yakın geçmiş

Bu çelişkili görüşlerin arkasında, Yunanistan'da yaşanmış olan ekonomik krizin farklı yorumları yatıyor. Bir yıl kadar önceydi, Yunan akademisyenlerinin krizle ilgili bir bildirisini hayretler içinde okumuştum. Bine yakın imza taşıyan bir buçuk sayfalık metinde neler eleştirilmedi ki: Kapitalizm, emperyalizm, neoliberal politikalar, Avrupa Birliği, IMF. Ama Yunan tarafının sorumlulukları konusunda tek bir cümle yoktu. Oysa iktidar partilerinin yıllardır oy alma hırsı ile rüşvet amaçlı on binlerce kişiyi devlet memuriyetine aldıklarını ve ülke boyutlarına göre çok geniş bir memur ordusu oluşturduklarını herkes biliyor. Gösterilerde bulunan köylülerin isteklerini karşılamak için, ileride nasıl geri ödeyeceklerini hiç düşünmeden uzun vadeli milyarlık dış kredilerin alınmış olduğunu da herkes biliyor. Loncalanmış sendikalizmin baskılarıyla –kapitalizmin tek olumlu yanı olan– rekabetin de sıfırlandığını ve bu yüzden Yunanistan'a yabancı sermaye gelmediği gibi, yerli sermayenin yurtdışına yöneldiğini de herkes biliyor. Bunlar olurken muhalefetteki bütün partilerin “daha, daha” diyerek bu gidişe destek verdikleri de ortada. Borçlanmayla son on yıllarda Yunanistan yaşam standardını yükseltti; fakat bu “bolluk” tabii ki sürdürülemezdi.

Ama bu bilinenleri söyleyenler değil, umut dolu vaatlerde bulunanlar seçmene daha çekici geldi. Ve oylar sola, ama aşırı sağa da gitti; Bağımsız Yunanlılar ve Altın Şafak partilerine. Altın Şafak üçüncü parti oldu. Aslında Yunanistan'daki siyasi tabloyu doğru okumak için sol/sağ ayrışmasının ötesine bakmak gerek. Siyasi tartışma memorandumdan (yani önlemler paketinden) yana olmak veya olmamak üzerinde kuruldu. Hiçbir siyasi parti krizin nedenini halka anlatmak istemedi. "Sorumluluk bizde" demektense "ötekilerdedir" demek kulağa (ve kriz yüzünden yara almış olan milli kimliğe) hep hoş geldi. AB, "düzen", Almanya vb. günah keçisine dönüştürüldü. Ve memorandumun, krizin sonucu olduğu anlaşılmadı; sıkıntıların nedeni sanıldı. "Memoranduma son verelim" slogana dönüştü. Aşırı siyasi uçları birleştiren vizyon bu oldu.

Aslında seçmen farklı bir siyasi ve ekonomik düzen istemiyor; borçlanarak sağlanmış olan o eski yaşam standardına yeniden dönmek istiyor. Eskiye istiyor. Bu yüzden seçmen, anti-memorandum sloganını bayrak edinmiş olan sol Siriza ve aşırı milliyetçi Bağımsız Yunanlılar veya Altın Şafak'a kaymış durumda. Memorandum "Batı"nın oyunu sayıldığından, sol ve aşırı sağın söyleminde "ötekileştirilen Batı" ön planda. Memorandum ve Batı karşıtlığı at başı. Memorandum son bulsun, her şey yoluna girecek mesajı çok müşteri buldu. AB'nin önerdiği reformlardan uzaklaşırsa sorunlar aşılmış olacak görüşü geniş kitleler içinde, ama memur statüsünde olan aydınlar arasında da egemen oldu.

Önümüzdeki günlerde herhalde ilginç gelişmeler göreceğiz. AB'den gelen mesajlar çok açık. Yunanistan'ı ziyaret eden Avrupa Parlamentosu Başkanı Martin Schulz, Avrupa Komisyonu Başkanı Jean Claude Juncker, Eurogroup başkanı Jeroen Dijsselbloem ve Almanya'nın en yetkili temsilcileri, ama başka AB ülkelerinin başbakanları da Siriza'nın önerilerinin gerçekçi olmadıklarını dile getirdiler. Yunanistan'a AB ilkelerinin dışında farklı davranmanın mümkün olmadığını söylüyorlar, dayanışmanın sürdürülmesi için kararlaştırılmış olan yapısal dönüşümlerin tamamlanmasını istiyorlar. Oysa yeni Yunan hükümeti aksi yöne dönmüş gibidir. İflasın eşiğinde, işsizliğin tavan yaptığı, yatırımcısı bulunmayan ve borç içinde olan bir ülkenin ilk yapacağı iş herhalde memur kadrosunu şişirmek ve reformlara son vermek olmasa gerek. Yeni Yunan hükümeti yön değiştirmez ve AB ile geçici bir süre için de olsa, yollarını ayırırsa daha derin bir kriz yaşanabilir. Korkarım bu durumda sorumluluğu yine "ötekilerde" bulacak, "bize kumpas kurdular" diyecek birileri bulunacaktır.